

Írta: Ferenczi Beáta – Szántó Eszter – Patkó Kornélia

ALTERNATÍVÁK AZ ERŐSZAKKAL SZEMBEN

A Család, Gyermek, Ifjúság 2002/4. számában megjelent „Új lehetőségek a fiatalkorú bűnelkövetők nevelésében, reszocializációjában” megjelent cikkünket követően újra lehetőséget kaptunk, hogy részletesebben bemutassuk magát az Alternatives to Violence Project-et, röviden az AVP programot, annak ars poeticáját.

Miért tartjuk fontosnak az erőszakkal szembeni alternatívák felfedezését, tudatosítását? Azért, mert hiszünk abban, hogy a méltósággal és önbecsüléssel élt élet és az önmegvalósítás lehetősége minden egyes embernek természetes joga. Hiszünk abban, hogy ha ez a veleszületett jog valósággá válik, akkor lehet a világunk igazságosabb és békésebb.

A környezetünkben tapasztalható nagymértékű erőszakosság részben válasz arra az erőszakra, ami beépült értékeinkbe és intézményeinkbe. Senki sincs, akiben valamilyen módon nincs erőszak, és az erőszak valamilyen módon mindenkinek fájdalmat okoz. Természetesen nem lehet célunk az erő gyakorlásának kiiktatása a világból. Az azonban igen, hogy hozzásegítsük az embereket ahhoz, hogy saját erőszakkezeltéseiket kreatívan uralni tudják.

Hiszünk abban, hogy képesek vagyunk átalakítani az ellenségeskedést és destruktivitást együttműködéssé. Hiszünk abban, hogy léteznek olyan egyéni és csoportos folyamatok, amelyek lehetővé teszik, hogy egy csoport közösséggé formálódjon, melyek képessé tesznek bennünket és ellenfeleinket, hogy megvalósítsuk a békéhez és méltósághoz való természetes jogunkat. Ezeket a tényezőket mindenki – éljen bárhol – megtanulhatja és felhasználhatja arra, hogy konstruktívabb életet éljen, és egy egészségesebb társadalmat építsen. Az AVP Egyesület az erőszakmentes viselkedés műhelye, amely tréningprogramjával lehetőséget nyújt az önfélesztésre, az új, kreatív konfliktus-megoldások keresésére.

Módszerünk nem a tanításra, hanem a közös felfedezésre és az élmények megosztására épül. Nem szolgálunk kész válaszokkal, meggyőződésünk, hogy a csoporttagok kérdéseire a válaszok ott rejtőznek, ahol a kérdéseik: önmagukban. A mi dolgunk az, hogy ösztönzést adjunk, és egy felfedezéseiben támogató környezetet hozunk létre, így bátorítva őket arra, hogy saját magukban kutassanak a válaszok után.

1. Az AVP Program meghatározása:

AVP – Alternatives to Violence Project – Alternatívák az Erőszakkal szemben.

Kreatív konfliktuskezelés elsajátítását célzó tréning-sorozat, amely 3 egymásra épülő részből tevődik össze:

1. Alaptréning.
2. Haladótréning.
3. Tréner – „csoportvezető”-képző tréning.

Ezek mindegyike jól strukturált, a résztvevő csoporttagok saját tapasztalataira, aktivitására építve, kisebb (2,5 – 3 órás) szakaszokra bontva segítik a konfliktus megoldási technika előkészítését és elsajátítását.

Az alaptréning megalapozza a csoporttagok tanulási folyamatát, szemléletformálódását, a haladó tréning elmélyíti a megszerzett tudást, ismereteket. A trénerképzés során a csoporttagok elsősorban a teammunka (az AVP csoportok vezetése 3 – 5 fős teamben zajlik) sajátosságaival, a csoportvezetés gyakorlati-technikai jellemzőivel ismerkedhetnek meg. Mivel a Program mindhárom része különálló egységet alkot, ezek teljesítése közötti időtartam igény szerint alakítható.

2. Az AVP Program megalapozottsága, kipróbáltsága

Az AVP 1975-ben New York államban önkéntesek (kvékerek) kezdeményezésére indult. Nagy hatáskörrel alkalmazták mint konfliktuskezelő tréninget a börtönökben. Mára az amerikai és európai földrész számos országában ismert és elfogadott módszerré vált, amelyet bármilyen képzettségű, foglalkozású, helyzetű ember igény szerint elsajátíthat.

Magyarországon Susanna Eveson kanadai tréner segítségével 1993 óta ismert a módszer. A Programot meghonosító magyar származású vezetőtréner előképzettsége (pszichoterápiás, bioenergetikai, Morenotól közvetlenül elsajátított pszichodráma gyakorlatok), szakmai felkészültsége és emberi kvalitása lelkes támogatókra talált a magyar szakemberegyüttesben, akik azóta trénerként válva folyamatos munkával igazolták a Program hatékonyságát. Az AVP programokon eddig kb. 1500-an vettek részt.

3. Az AVP Programok által megcélzott területek

Megerősítés: a megerősítő, elfogadó légkör megteremtése mellett komoly hangsúlyt kap a programban a tagok saját pozitívumainak feltárása, megerősítése. Ennek önismeret-fejlesztő hatása mellett énerősítő hatása is jelentős, ami kedvező alapot ad konfliktusok hatékonyabb megoldására.

Közösségépítés, együttműködés: a csoportkohézió erősítése révén emelkedik a csoport intimitása és bizalom szintje, ami a saját pozitív értékek feltárása mellett lehetőséget teremt egymás értékeinek felfedezésére és visszajelzésre, az együttműködés és a tolerancia növelésére. Az egymással megosztott élmények, a közösen végzett gyakorlatok erősítik a partnerségi-mellérendelő viszonyrendszer kialakulását.

Konfliktuskezelés: az AVP konfliktuskezelési technikájában a fő összetevőt a kreativitás jelenti, méghozzá 3 alapvető összetevője -eredetiség, rugalmasság, ötletgazdagság – szempontjából. A kreativitás révén ad lehetőséget az addig megszokott, merev és hatékonyságát veszített megoldások megváltoztatására. A humor és a váratlanság, szokatlanság szintén meghatározó összetevő lehet.

A probléma, illetve konfliktus-megoldási technika hatékonyságát jelzi még az is, hogy a konfliktusban résztvevő személyek mindegyike elégedett a megtalált megoldással, sikeresnek érezheti magát. Bár a technika alkalmazható fizikai erőszak esetén is, valódi alkalmazási területe a gondolat- és verbális agresszivitás. Hatékonyan alkalmazható pl. viták, ellenségeskedés, saját megoldások, elképzelések másokra ráerőltetése, illetve előítéletesség csökkentése érdekében.

4. Az AVP tréningek szerkezete:

Strukturált gyakorlatokon keresztül nyújt lehetőséget a csoporttagoknak a tanulásra. Ebben az esetben a tanulás elsősorban önismeretbeli tudásnövekedést, szemléletváltást és

technikai nehézség fejlesztést jelent gyakorlati tapasztalatok szerzése által. Az egyes szakaszokban (2,5-3 óra) könnyedebb és mélyebb szintű gyakorlatok váltják egymást, amelyek a mindenkori csoport összetételéhez, igényeihez, csoportdinamikájához igazítva a teammunka eredményeként születnek meg.

5. Az AVP Program résztvevői:

Magyarországon a Program főként a felnőtt korosztályt célozta meg, de vannak tapasztalataink gyerekekkel folytatott munkával kapcsolatban is. Egyik legfontosabb terület, ahol dolgozunk, a büntetés-végrehajtási intézetek.

Ezen kívül tartunk csoportokat pedagógusok számára, akik a nevelő munkában jól hasznosíthatják a tréningen elsajátított készségeket. Az AVP mint konfliktuspedagógiai módszer első díjat kapott az 1994-ben Szolnokon rendezett Országos Konfliktuspedagógiai Konferencián. Az Országos Pedagógus Továbbképzési Programot akkreditálásra terjesztettük fel az Oktatási Minisztériumba. Az indítási engedélyét 2000 februárjában a XXV./2/289/2000. sz. miniszteri engedély alapján kapta.

A pedagógusok kötelező szakmai továbbképzésének keretében az AVP országosan választható és a minisztérium által elismert képzés. Hatékonyabbá és könnyebbé teszi a szociális szektorban dolgozók munkáját is. 2002-ben az Országos Szociális és Gyermekvédelmi Továbbképzési és Szakvizsga Bizottság is elismerte a képzést, akkreditációt nyert a személyes gondoskodást végző személyek kötelező továbbképzési programjába is. Tartottunk tréningeket az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium Debreceni, Aszódi, Rákospalotai Javítóintézeteiben a dolgozók számára.

Programot dolgoztunk ki fiatalok számára is, amelyet a Debreceni Javítóintézetben alkalmaztunk először.

6. Az AVP Program vezetői:

Az AVP tréningek 3-5 fős teamek vezetése alatt zajlanak. A team résztvevői a vezető tréner mellett dolgozó ún. facilitátorok (segítők, akik teljesítették a Program 3 fokozatát).

A teammunka lehetővé teszi a sokszínű vezetést, többszörös modell-nyújtást, a felelősség megosztását és azt, hogy a csoportra több figyelem jusson.